

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo S. Nicolai Confessoris.

Nutzungsbedingungen

urn:nbn:de:hbz:466:1-56262

morte, eadem cum ipso morte decubendo, eandem crucem tolerando, idem subeundo supplicium, eandem patiendo infamiam, iisdem denique tornantis te exponendo. Feliciter tandem post hæc omnia securus es, velut Dominum fidelis famulus, ut ducem generosus miles, ut principem supplex cliens, ceu pastorem innocens ouicula, ut gubernatorem sapientis discipulus, securus, inquam ad laborem, ad poenam, & crucem in hoc quidem inundo, sed in altero ad gloriam, ad requiem, ad felicitatem sempiternam, ad quam nos Pater, & Filius, & Spiritus S. perducere dignetur. Amen.

IN FESTO S. NICOLAI CONFESSORIS.

Partitio.

1. *De abuso donorum Dei.*
2. *De parabola expositione hominis peregre proficiscens.*
3. *De talentis.*
4. *De orundem recto usu.*
5. *De S. Nicolai præclaris dotibus.*

Homo quidam peregre proficiscens, vocauit seruos suos, &c. Matth. 25.

F I G V R A.

IOB Propheta iustitiam olim suam sine ulla tamen vanitate deprædicans, bona opera sua exaggerans, virtutes exaltans, & aduersus calumniantium insolentiam ac tæla integratæ ac innocentiam suæ honorem propugnans, inter alia, velut primaria virtutis suæ argumenta ac signa manifestissima, misericordiæ, quæ toto vita exercerat tempore, opera producebat, dicebatque, *Oculus sui caco, pes fuicando, & pater eram pauperum.* Alio vero loco etiam amplius, *Ab infanti crescit mecum miseration.* Quasi diceret; Iam inde à primis

annis, quantum excrescebam aetate, tantum eademque mensura mecum asurgebat: charitas & misericordia. Quidquid sanctus hic vir, non sine modestia tamen, in se, ac de se prædicauit, non minus nos de Nicolao quodam repetere possumus. Nam eadem charismata spiritualia, quæ in illius Prophetæ vita eluxere, non minus perfecta ac vera in huius Episcopatu dignitateq; comparuerunt. Reuera enim non minus quam priscus ille Iobus oculus ac fax fuit cæco, ignorantes docendo, verbum Dei annuntiando, animaſq; ad salutem exciendo. Baculus etiam claudis, cum egenis auxiliatus, afflitos consolatus est, errantes in rectam semitam reuocauit, & imbecilles sua misericordia sustentauit. Vere quoque pauperum fuit pater, de suis eos facultatibus alendo, orphanos tuendo, puellas ob inopiam de castitate periclitantes nuptrui tradendo, & alia sexcenta charitatis ac misericordiæ opera actitando. Hæc illum virtus iam inde à pueritia comitata est: nam etiamnum puer tribus quothebdomadis vicibus ieunans, ab uberibus ac lacte materno abstinebat, & prout annis & corpore excreuit, ita sancta hæc virtus cum aliis plurimis in ipso suuia sumptis incrementatum, auxit & increuit: nullus ut vir eo aut sanctior, aut Præsal dignior inquam extiterit. Evidem illius vobis hodierna die vitam describere, suisque ipsum expreſſum coloribus proponere decreui. A precibus ergo auspicemur, ac gloriosissimam precemur matrem, suo nobis ut auxilietur subsidio, salutationem illam sacram ab Angelo primum prolatam illi dedicantes:

A V E M A R I A.

Non adeo noxiū ac periculōsum est diuinis carere beneficiis, quam iisdem iam acceptis male vti, eadem ad benefactorem suum Dei donis oppugnandum conuertere, suamque hoc pati abutri noxā. **I.** Et in gratitudinem testari. Quid enim pro inſigueni fuerit, coelestibus donis & charismatibus cumulari, si in tuum ea commodum non conuertas, sed iisdem abutaris? hoc scil. diuinam maiestatem infinite offendit. Hinc Nathan Propheta, Regem Davidem ob commissa

Ccccc 2 fcc-

seclera verbis castigaturns, ante omnia donorum acceptorum ac gratiarum diuinarum abusum, & post recepta tot tantaque à tam liberalidextera beneficia ingratisudinem ex-
1. Reg. 11. probatuit, dicens: *Hac dicit Dominus Deus Israel, Ego u. xi te in Regem super Israel, & ego erui te de manu Saul, & dedi tibi idem donum Domini tui, & uxores Domini tui in finu tuo, dedi q. tibi dominum israel & Iuda; & si pauca sunt ista, adiiciam tibi multa mai. ra.* Perinde ac si diceret: Tantos in te Deus fauores accumulauit, totque sibi te beneficiis deuinxit, & tu iisdem male es vsus; & quae tibi eius colendi, honorandi, obsequendi esse debebant instrumentum & occasio, inde ad eundem oppugnandum arma ac tela deprompsisti: quod pfecto insignis est ingratisudinis nota, quin & graue peccatum.

Ezech. 18. Hinc & Ezechiel Propheta primi Angeli apostata ruinam atq; peccatum exaggerans, in primis illi obiicit gratias ac perfectiones, quasi iam receperat, & quibus male vtens, omnem honorem suum, gloriam ac dignitatem amiserat. Sic autem loquitur: *Quomodo cecidisti Lucifer, qui mane erubaris, in medio lapidum ignitorum ambulasti?* quasi sic exprimat: *Qui fieri potest, Lucifer, te qui inter Angelos non secus atque inter stellas sol fulgebas; qui iam inde à primo creationis tuæ momento tanta cum excellentiæ ac decore exoriebaris; in quem inter reliquias creaturæ, tot perfectionum contulerat Deus charismata, te inquam spirituū coelestium principem, omnipotentis Dei dexteræ opus primarium ac princeps, totius vniuersi miraculum, tam turpi ac misera ruina cecidisse, tam fœde fœlici sorte tua excedisse, tam stolidè lapsum te tuum procurasse, tot denique gratiis acceptis male vñsum esse?* Satius longe fuisset, nunquam te hæc à diuina munificencia accepisse.

Noxiūm Apostolorum princeps hac super re suam est gratiis proferens sententiam, & illorum coarguens Dei abuti, ingratisudinem, qui fidei semel accepto done, in turpe apostolos crimen turpiter prolabuntur, hæc scribit, *Melius erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retro sum reuerti.* Quasi dicere velit, multo esse satius nullas à Deo accepere gratias, quam iis

recepisti abuti, & post beneficia ingratum se exhibere.

Rei huius hieroglyphicum è facris literis *Levit. 11.* hoc esto inter alias aues uel cat immundas, & sacrificio esuque ineptas struthio connumetur. Aliam huius reprobationis cauam non reperio, quam quod auis hæc, licet ingentes a Deo alas, quin & insignes ac decoras pennas recepit, iisdem tamē vti nequaquam non imo vix volitet, sed in star quadrupedis inter se semper commoretur.

Admirabile hoc mysterium, ac signum est Derabu evidentissimum, eos inter reliquos mortales donis signū a Deo reiæa reprobari, qui diuinis beneficis velut fulgidis quibusdam plumis onusti bationis. (quorum adminiculæ sublimè euolare, coelestia inquirere, ad perfectionem tendere eos oportebat) semper tamen velut vasta & crassa quædam animalia in terra resident, & pernici illo alarum vti remigio nesciunt: quod profecto deplorandum est, ac miseriæ omnium longe miserrima.

Testatur hoc ipsum & Sapiens, quem quæso eloquentem audite: *Est & aliud malum, inquit, quod vidi sub sole; vtr cui dedit Deus diuitias & sustantiam, & honorum, & nihil deficit anima sua ex omnibus, que desiderat, nec trahit ei potest, & t. comedit ex eo; hoc & caritas & miseria magna est.* Huic porro persimilis is Miserum est, cui plurimum Deus contulit gratiæ, & in est nescire quem maximas effudit perfectiones; iusto vti gratiis tamen Dei iudicio, ita nimis peccatis exi- à Deo aegentibus, excellens hoc illi denegat auxiliū, ceptus. eidem vti queat ad animæ salutē cooperari: vnde sit, hæc illi plus obesse beneficia, quam prodesse.

Sciamus igitur, quidquid à Deo recipimus cum temporale, tum spirituale, quod sub talentorū nomine Scriptura exprimit, idcirco nobis donari, vt eodem negotiemur, fructum ac fœnum ex illo colligamus, aeternaque pro eodem nanciscamus. De omnibus porro red. Reddenda est ratio aliquando, vt scilicet mani- ratio pro offestum fiat, num ad Dei gloriam, anima que minib. quas salutem acceptis beneficiis vñ simus. Quo a Deo rece- autem gratiarum futurus est numerus ac eu- plus græ mulus maior; eo & ratio reddenda erit ex- arias. aior, & diligentius inquiretur; si modo il- lud. Gregori Magni verum sit, Cum presciant Homil. 9. dona,

Amara rationes etiam crescent donorum in diuinæ iustitiae tribunali reddenda. Adeo ut quodcunque à Deo accipimus, in magnos rationum eiusdem libros relatum & inscriptū sit, donec scilicet rogemur, quo acceptis modo vīsimus, ac donec illa venerit dies, qua de omnibus exactissima reddenda erit ratio. Ah hominum cæcitas ac caligo, de hisce rebus maxime cogitantium! ò fatuitas nimis ah deploranda.

Smile. Sunt hoc ipso tempore, quo hæc loquor, pernulti in aula optimates ac palatini, qui præter naturale omnibus, quo Regi subiiciuntur, debitum, insuper ob exhibitam benevolentiam, aut accepta beneficia singulare quædam ratione illi obligati sunt; hi quidem ob collatos iam recipiā honores ac dignitates obtentas, illi vero quod easdem aut etiam maiores à Reges perent. At si Regia Maiestas tam curiose & exacte inquireret, quo vitam instituant modo, & quid terum fiat, ut singulis commentarienſem scribam quæ singillatim daret fidissimum, qui omnia illorum verba, facta, & quonodo Regis donis ac beneficiis vntantur, scripto quam diligentissime cōmitareret, ut Rex postea euolutis libris, & singulis inspectis agnosceret, quid quisq; promiceretur, aut præmii aut supplicii (vti Assuerum Regem fecisse constat, qui insomnes traducebat noctes, & regni annales & monumenta vetera per uolutabat, ut qui in Regiam peccasset maiestatem, aut aliquod illi præstissimum obsequium perspectos & cogitos haberet, sic namque historia Esther prodidit:) si hoc inquam hodie hisce in regnis obseruatur, quo in metu palatini singuli versarentur? quam metuerent committere quidpiam quod Regem vel factō vel verbo offendere? omnes vero cōtremiserent, quoties loquēdum esset, & quoties quidagendum, ne Regi id forsitan displiceret.

Audire, Christiani, quæ dicturus sum, & similitudinis huius applicationem adaptacionem perpendite. Quotquot sumus, plura munifica Dei dæstra munera recipimus, quia maiora etiam adepturos nos speramus, beatitudinem scilicet & gloriam sempiternam; sed quisque nostrum ad latus scribam habet fidissimum ac diligētissimum, qui nocte die-

que omnes actiones, verba, quin & abditissimas quasque cogitationes connotat ac conferbit, ut Deus eadem videat & cognoscat. In huius rei figurā vidiſſe se ait Ezechiel hominem lineis vestitum, a tramentariūm scriptoris ad tenes habentem. Certum est autem habere nos in diuinos & assiduos quosdā comites, Angelum custodem scilicet ac dæmonem, qui quidquid agimus, explorant & inspiciunt; ille bonum, hic prauum, ut deinde ad Deum cuncta referant, tametsi aliunde eas perspecta & explorata habeat: omnia, namque is nouit & pro comperto tenet.

Hanc ob causam libri etiam aliquando appetiuntur, examen peragerunt, & rationes quæ exactissime instituentur. Testatur hoc in Apocalypſi ſua Ioannes dicens, *Aperti sunt libri Apoc. 10.* *Et inua caſſerat in riu, ex hiis, que ſcripta erant in libris.* Repræſentatur hoc ipsum & in Evangelio hodierno ſub talentorum datorum parabola, in quo dicitur, *Homo quidam peregrinoficiens uocauit ſeruos suos: quod in festiuitate S. Nicolai legendum praescribit Ecclesia.* Circa quod, ut quid uelut in palato gratum ac sapidum afferat, primo parabolæ huius ſenſum tangam, deinde in ſancti huius Confessoris laudes dilabar: ſi modo patiētes ac benignas p̄breatis aures, iucunda ac placētia audietis.

Quod ad primū spectat. Textus Euangelii referit hominem quendam, iam longinquam Explicatio instituturum profectionē, & iam in procin- parabolæ Et uero ſeruante, ſeruos ad ſe ſuos eu- talentorū. caſſe, inſque bona ad negotiandum tradidiffe, ut inde lucrum interim dum ipſe domo abeſſet, colligerent; ſed iam ab itinere reducem, rationem ab iis expofitorum petiſſe. Si hominem hunc intus & in cute perſpexerimus, & penitus conſiderauimus, omnes eum ut Ielum Christum Redemptorem habebimus, qui ascensionis ſuæ die longe peregrinatum abiit, in cœlum conſecendendo, cum ſuas ante ſeruis facultates diſperſiſſerat, at in ſupremo iudicii die rediit rationem ab iſdem petiſſus. Per ſeruos autem hos plerique Patrum P̄t̄latos ac Doctores intelligunt, eo quod bonus ille Dominus diuerita illis talenta concedidit, id eit, his maiorem, illis minorē ad predi- candū Euangeliū, Scripturas exponen- C. cccc. 3. das.

das, atque animarum salutem procurandam Gratiam. Hæc Origenis est expositio, quin & Ioannis Chrysostomi, Hieronymi, Ven. Bedæ, Euthymii, Theophylacti, Ambrosii, & aliorum plurimorum.

In cap. 19.

Luc.

III.
Explicatio
talentorum
Euangelici
cordum.

Cæterum circa talenta & bona, quæ diversimode Deus effundere in homines conseruit, non eadem omnium est opinio. Nam varii varie sentiunt; hi vno, illi alio exponunt modo. Sanctus Ambrosius suam præalii afferens sententiam, per hæc talenta rationem intelligit naturalem; quæ dum rite excolitur, & ea homo recte vtitur, promeretur, vt naturæ insuper addatur gratia, id est, maiora in illum talenta & plura conseruantur, eiusque conditio locupletetur. Auctor operis imperfecti talentis his diaetis designari vult officia, munia ac dignitates Ecclesiasticas, Episcopatus scilicet, Abbatias, Prioratus, Diaconatus ac Sacerdotium. Sanctus Hieronymus ac Beda in singularem abeuntes opinionem, sensus humanos ac facultates naturales hic adumbrari credunt. Iustinus, Origenes, S. Hilarius, Chrysostomus, Theophylactus in unam opinionem conspirantes, Euangeliū ac verbum Dei, Doctoribus ac Prælatis Ecclesiasticis concredunt, vt Ecclesia ipsum prædicant atque exponant, per talenta data accipiunt.

Hom. 55.

Alia talen-
torum ex-
positio.

Duo gra-
tiarum ge-
nera.

Omnes nō
similiter
gratia Dei
cooperan-
tur.

Alii hinc opinionibus non assentientes, & aliam singillatim statuētes, ac velut latius se diffundentes, generalius rem exponunt, ac per talenta gratias omnes *gratias datas* vulgo nuncupatas interpretantur. Notis enim, doctores, in scholis duo tradigi gratiarū genera: sunt enim aliae, gratia gratum facientes, aliae vero gratis date. Hi nonnisi de postremis loquuntur. Sunt & alii deniq; longius abeuntes, qui de omni genere donorū aut gratiarum, quæ à Deo dari hominibus solent, vt à parte sua operantes & laborantes eadem multiplicent, nec eadem terra defodiunt, id est, fructus & fœnoris expertia eadem esse non sinant, intelligunt.

Cæterum hæc ipsa parabola ostendere Servator voluit, non omnes æqualiter diuinæ gratia cooperari, non æquali singulos passu procedere, nec inspirationibus atque vocationibus sibi factis eadem *omnes ratione re-*

spondere: alios quippe in hoc esse diligenteres, alios lentiores ac languidores. Duo tamen in has talentorum diuisione ac distributione in primis obseruanda sunt. Primum, Dominum seruos omnes ad se euocasse, ac selegit de numero, quos volebat, iisq; suas ipsum facultates distribuisse; neminem vero seruorum ultra se obtulisse aut ingessisse, neminem talenta sponte accepisse aut abstulisse. Vnde inferamus licet, eos qui legitime vocati non sunt, sed ambitione acti, vanitate ebræi, aut alia quapiam inordinata cupiditate inescatis, scilicet intridunt atque offerunt, in sunt hæc. Pastores aut Ecclesiæ Doctores admittendos des. non esse, sed plane ac vere vt hæreticos habendos.

Hinc insuper discimus, quicunque à Iesu Christi manu honores, bona, gradus, dignitatesue non recipiunt, sed eas studio petunt, summa contentione ambiunt, & quam enixissime & effictissime iisdem inhiant, veros Iesu Christi seruos non esse, sed fures ac latrones. Hanc ob causam non immerito filii Zebedæi quam ardentissime honorem à Redemptore, & primas in regno eiusdem cathedras contendentis ab ipso audiueri, *Nesciis quid peratis*, petitio vestra indecens est, ambitio inordinata, ac ratio exæcata. Quæ omnia fugillans Apostolus in epistola ad Hebreos sic scribit, *Nec quicquam sibi assunt honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aa-ron.*

Erat & Etnicis ambitio omnis exosa, hominumque sitim ac studium nimium quantum detestabantur. Imperator enim Trajanus ad Imperium euectus, vt omnibus palam faceret, non ambitione se aut artibus illicitis hominumque commendatione, sed sola deorum voluntate ac nutu in Imperatorem assumptum esse, numismatis quoddam genus vulgauit, quod dextrorsum eius nomen, finis strorum vero Iouem referebat, sceptrum illi aquilæ ministerio offerentem. Declarabat scilicet hac imagine, à summo se Deorum Imperio Romano admotum fuisse, cum aquila aium regina symbolum sic Imperii, quam suis etiam vexillis Romani præferabant.

Si apud Ethnicos ea viguit modestia, vt suam ad munera, dignitatem, honores, vocationem electionemq; vni cœlo ascriberent, & omnem ambitum, petitionem, studium ac prensationē, quæ honorum in consecratione adhiberi solent, tantopere exosa haberunt: Christianis sane magis ea res cordi esse debet & magis obseruanda. Et profecto quicunque sancto hoc dicitur nomine, in omnib. rebus suis cœlum consulat ante oportet, diuina de modestia, creta directionemque in omnibus sequatur, terrā ac terrenos semper vt suspectos habeat; honores, status, officia ac beneficia cœlitus & à Spiritu S. denominatione, non vero ab artibus & hominum pensatione exspectet. Quid enim nobis opus sit, nouit Deus, meritaq; nostra quoque se extendant ac quanta sunt, perfectum habet melius quam mundus: sæpe namque reicit ac reprobat, quos mundus promouere studet; & contra quos hic deprimere atq; in ordinem redigere contendit, sæpenumero ipse euchit. Teltatur hoc aperte Psaltes, dicens, *Lapidem quem reprobauerunt adificare, hic factus est in caput anguli: à Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris.* Et sane multoties fieri videmus, vt quos mundus, & magnates honoribus ac dignitatibus, ineptos existimant, hos ipse Deus, merita ipsorum ac doles penitus intuens lapides angulares tam in statu politico, quam sacro constitutus; alios, vt Iosephus ac Dauides ad regnorum gubernacula; alios, vt Aarones ac Moses, ad Ecclesiæ regimen affumento.

Accipienda igitur à Domini manu talenta sunt, non vero contentiose emendicanda, cum parabola hominem hunc in seruos facultates distribuisse doceat: *Et vocauit servos, & tradidit eis talenta.* Primo scilicet ad se euocauit, dein euocatis talenta concredidit. A Deo ergo evectionem ac bonum tuum exspecta, quisquis es, ipsum obsecra, vt statum tibi, beneficium ac dignitatem illum det, quam & suo honori & animæ tuae saluti expedire cognouerit. Quidquid enim ille tibi daturus est, maxime tibi expediet ac conduceret: nam qui viat & intuetur omnina, qui que cuncta competit habet, nouit simul, quid tibi sit necessarium. Audi quid

hac super re sentiat Ecclesiasticus, *Oculi Domini, inquit, multo lucidiores sunt super solem, circumficiunt omnes vias hominum, & profundum abyssum.* Circumspicit inquam omnes hominum vias, quoniam perfectissime & opera & verba & cogitationes ipsorum, quæ sunt illorum velut viæ, cognoscit. *Profoundum etiam abyssum;* nouit quippe arcana omnia desideria, intentiones, proposita, cogitationes intimas, & abditissima quæque molimina in cordis fibris latentia, quæ profundissima quædam abyssus sunt; quam præter Deum nemo aliis ingenii sui bolide attinere valeret, nedum cognoscere: nam scrutatur ipse corda & renes. Nouit ursus vias omnes, eo quod omnes vocaciones, status, occupationes, officia, beneficia, dignitates, regna, imperia, quæ regia quædam ac patentes viæ sunt, per quas homines ambulant, & in quibus quandiu in hoc mundo agunt, commorantur ac detinentur, exactissime perspectas habeant. Harum ergo viarum si quam eius nutu vel decreto ingrediamur, errare aut declinare in precipitia non possumus, sed si sponte nostra & impulsu proprio inire aliquam voluerimus, errandi periculum subest.

Rem manifestiori explico similitudine: Simile. Contingit non raro, vt viator per regionem incognitam iter faciens, in variis simul incidat vias, diuersa ad loca deducentes, quarum hæc illorum, illa istorum, hæc de istorum, illa sinistrorum, alia quoque diametraliter ac recta ferat. Anceps viator ac dubitabundus quo se vertat nescit, quod eligat iter ignorat, ne erret ac deuiet, metuit. Viarum capita atque introitus dumtaxat videt, sed earum medium, fines, exitus cernere nequit; hinc sæpe, relicto recto, deuium iter ingreditur. Erroris ergo & deceptio- nis caula est, quod omnem quam late patet viam cernere coram nequeat. Huc referas, quod in Proverbiis suis ait Sapiens, *Est via, Pro. 4.* inquit, *qua videtur homini iusta, nouissima autem eius ducunt ad mortem.* Ad eundem plane modum in officiis, dignitatibus ac statibus incundis contingit: per sæpe namque homines ignari, quam conditionem arripiunt, aut cur muneri se dedant, (eo quod exitus

exitus & nouissima ipsorum ignorantur) turpissime impingunt, errant ac falluntur, & damno sepe suo statum eligentes, pessimum deligunt, atque optimum repudiant. Hic se statui applicare vult Ecclesiastico, qui si in mundo maneret, longe satius foret, ille reipublica præsidens & publica administrans munera, perniciem animæ incurrit, qui hoc reliquo itinere, & monasticum ingressus, eiusdem haud dubie salutem operaretur. Deus ergo, qui singula nouit & intropicit, solus sine errore ac certissime suggerere nobis potest, ecquod iter statum, conditum nemque; arripere nos oporteat. Orandum proinde est, vt nos, qui itinera ignoramus, dirigere, ac ne uspiam deuiciemus, in omnibus deducere dignetur.

Tob. 10. Tobias iunior, longinquum instituturus

iter, cœlo misum habebat Angelum, itineris comitem, qui ab eius latere nunquam recessit, sospitemque & incolorem reduxit, quod ille metuens beneficium redux agnosceret, patri ait, *Me duxit & reduxit saluum, sine periculo, feliciter ac propterea magnis erga eum deuinctus sum nominibus. Magnus Testamenti Angelus est Iesus Christus, quos vero tu cursus inis, diuersæ sunt viæ ac vien- di rationes, quæ in mundo occurunt, & diuersæ occasiones: nunquam solus eas in eas oportet, ne forte in iisdem erres, sed semper Angelum hunc comitem habeas, qui omnes perspectas habet vias, vt te discriminis subducat, in itinere tueatur, defendat, dirigit ac custodiat.* Hoc spectabat & Psalmo graphus, qui licet Rex foret, vias tamen hæc metuens, non ante easdem ordiri audebat, quam Deus iter demonstrasset. *Quo- circa eum ex corde obsecrat: Vias tuas Domi- ne demonstra mihi, & semitas tuas edoce me;* nam errauit sicut quis quæ perit, quoniam vias ignoro.

Alia insuper nos impellere ratio ad Deum, antequam statum aliquem aut munus suscipiamus, consulendum debet. Nam postquam aliquid iam à Dei manu officium aut munus suscepimus, in omnibus quæ in eo occurtere possunt difficultatibus libere ad ipsum refu- gere, auxilium eiusdem implorare, opem poscere poterimus, quandoquidem ad hoc

nos ille munus vocavit ac promovit: at si inconsulto Deo, & infallibili Spiritu sancti direktione decretoque neglecto amicorum tuorum consilium, parentum ambitionem, mundi prensationem securus, tuo ipse morte & instinctu aliquam vltro dignitatem capessas, à Deo quam iustissime derelinque ris, atque ille tibi tum, & merito quidem, omnibus in difficultatibus & impedimentis ingruentibus oggeret. Aliunde subfidium pete, eos consule, qui hanc ad dignitatem te cœuerint, neque enim meus auctor & auctoritate hanc adiisti, quapropter nec tibi teneor auxiliari, nec tuis in rebus adesse. Mani- feste hoc apud Isaiam declarat, dicens, *Opera tua non proderunt tibi, cum clamaueris, libe- ent te congregati tui, & omnes eos auferet ventus.* Congregatos vocat eos, quos homo ad consulendum adierat, & quorum suis in consiliis ac rebus consilium securus erat.

Tantundem apud alium Prophetam, Oseam scilicet, repertus, apud quem iratus Deus, quod ipius consilia fidi fierent, sic cum Israele expositulat, *Proiecit Israël bonum, Ose. inimicus persequetur eum, ipsi regnauerunt, & non ex me: Principes exsisterunt, & non cognovit.* Perinde ac si diceret, Me non consulto, & suam mihi non aperientes voluntatem, ad honores, dignitates ac regna aspirarunt, sed hoc ipsorum erit exitium, perniciies ac ruina, si me enim consuluerint, nunquam ex me audirent, hisce se vt honorum molibus ob- ruerent.

Audite quid egregium ac mire hoc faciens. Decreuerat Deus Optimus Maximus Macchabæorum opera Israëlitæ in libertatem afferere, & ab hoste vindicare, quin & ad hoc ipsos delegit, simulque robur & dexteram auxiliariæ in hanc ipsæ rem illis subministravit. Sed libro Macchabæorum primo legimus, *Iosephus & Azarias au- dientes magnalia Iude & Ionaïthæ, dixerunt, Fa- ciamus & ipsi nobis nomen, & eamus, pugnemus aduersus gentes, quæ in circuitu nostro sunt, ex- stimantes fortiter se facturos, sed fugari sunt cum magna plaga.* Cuius stragis rationem sacra reddens historia subnedit: *Ipsi au- tem non erant de semine virorum, per quos salus facta*

**Deus no-
ster es** sed **dux**
debet in o-
mnibus a-
ctionibus
nostris.

Psal. 24:

**Deus con-
sulendus,**
antequam
status eli-
gendum.

*facta est in Israel. Quasi diceret Spiritus sanctus, Non erant cœlitus ad hoc munus ac commissionem electi, nec vocati, hinc nihil quimune prouersus effecerunt, & fusi fugati que sunt. Vi- i exercent deitatem igitur, auditores, nisi a Deo ad digni- um vocati tates electi ac vocati sint, incassum vos la- i Deo, actu boraturos, & actum aeturos; contra vero fe- i gunt. liciter vobis succendent omnia, beati eritis, ad votum fluent omnia, si vos ipse eo voca- uerit, ut seru illi Euangelici à Domino suo vocati sunt, *Vocavit seruos, & tradidit eis bona sua.**

IV. Alterum, quod hac in parabola notandum venit, est, quemlibet, acceptis talentis, negotiari ac faciote multiplici eadem augere debere, id est, accepta Deo gratiis bene recteque vivendum esse, quod ut faceret quislibet, Apostolus adhortatur & docet, Adiuvante & consolantes in afflictionibus vestis exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipia ut. Hunc porro loquendum modum à Regio Prophetæ mutuatus videtur. Nam hic olim interrogans, Quis ascendit in montem Domini? aut quis sedebit in loco sancto eius? mox fibrispondet, Innocens manibus & mundo corde; qui non accipit in vacuum animam suam, &c. Quid est autem animam in vacuum accipere? male scilicet eadem vti, & adeo non Dei sui cultui eam dedicate, honoris eiusdem studiosam reddere, eius præconiorum diuulgandorum cupidam efficere, & gratiarum diuinarum cooperativam, ut potius dissolutioni vacet, tempus inutiliter consumat, voluptates consecetur, & Deum suum omnigenis sceleribus offendat. Verbo vidi, est anima aburi, & eam non ad boni exercitium, & honeste ut vitam instituat, compellere, sed ad maleficiendum pellicere, ac pecunio ritu vitam instituere.

670. *Spiritualiter ergo negotiandum est, in rebus sanctis fructificandum, è talentis diuinis lucum trahendum, Deique facultates honesto cum fœnore multiplicandæ. Talis haud dubie mercator aut negotiator erat Iacobus Patriarcha, qui de bona rei familiaris socii sui Labani administratione, deque anxia sua ad facultatum eiusdem & gregis incrementum procurandum sollicitudine gloriatuſ, sic cumdem abiens compellauit, Medicum ha-*

NICOLAI. 761
buili, a: requam venirem a: te, t:G nunc c: ines eff-
fectus es, l: en. dixitq: t: i Deus ad introitū mēum.

Næ ille beatus qui bona facultatesque diuinæ multiplicat, deque ijsdem adaugendis laborat. Ea namque Dei est voluntas, atque hunc ob finem facultates seruis committit, vñ ex hac parabola liquido pafet: vbi enim latine legimus, tradidit illis bona sua, Graece habetur, τὰ ἵππαντα αὐτῷ, id est, facultates, opes, substantiam, ac diuitias suas, quidquid scilicet posse dicit, illis tamen adidit: non quidem ut ijs abuterentur, prodigerent, nequi- Dei donis ter dissiparent dissolusionibus impendent, non est aut prout luberet, dissumerent: nequaquam male vten- sed ut honeste ijsdem negotiarentur, ipsa dum. prudenter adaugerent, & sapienter ac pro- ut oportet admisserent.

Qui porro secus agunt, talentis acceptis
abutuntur, gratias ditinas perperam impen-
dunt, in quos grauissimis Deus optimus ma-
ximus supplicijs solerat animaduertere. In hu-
iis rei figuram in Exodolegitus, Et res fuerat
ea sicut in officio ministerit, ut audiatur sonitus,
quoniam ingreditur. Et ergo datur sanctuarium in
conspicere Domini, & non moriatur. Summus
ergo Sacerdos quotiescumque officij sui mi-
nisterio functurus, sancta Sanctorum ingre-
deretur aut egredetur, sub pena mortis in-
currendae tunicam Pontificiam induens esse
debebat, & alligatis eidem tinctinibus lo-
nitum aliquem in conspectu Domini edere.
Quam praelarum hic latet mysterium? Tin-
tionabula Aaronis gratiae sunt ac dona ho-
mini a Deo concedita, qua nungquam non
sonum, quamdiu in Ecclesia, quae verum no-
strum est sanctuarium, agimus, cum bono
exemplo, tunc vita inculpabili, sub mortis &
damnationis aeternae pena, edere necesse est.
Sed audite & aliam figuram eiusdem prope-
generis.

Numquam arborem illam Babyloniam, quam Daniel suo in libro describit, arboreum inquam illam patulam considerasti? Erat haec arborum opium, quæ usquam visceris sunt, & maxima, & maxime admirabilis. Ipsa enim è Danielis descriptione, radices ad imas usque abyssos emittebat, ramos luxuriantes ultra nubium concava extendebat, latitudine vero quatuor mundi occupabat

Male iis v-
tentes ipse
punit.
Exod 28.

D d d d d angu-

angulos; adhæc tantū ipsa gerebat fructuum, ut mole prope succumberet. Quid autem eidem accidit? ecquæ sors illius fuit aut exitus? Propheta ergo hanc dum accuratius contemplatur, & tacitus admittatur, ecce tibi cœlo vox dicens, *Suicidite arborē, & præcidetē rāmos emūs, exarci efolia, & dispergit fructus.*

**Arbor Na-
bucodo-
ra**

Quamobrem triste hoc excidium? quid fe-
runt hæc arbor promeruit? vnde tanta discipli-
na foris mora cœtia & Dei ira? Rationem subiungit Pro-
prietate exposi-
tus dicens, *Veſebatur ex eaminiſ caro qua-
si dieceret, arboris huius velut ingratitudi-
nem fugillans, torcam tamque præclaris ab
auctore naturæ acceptis fructibus abusam
esse: nam adeo non homines ipsa paſcebat,
vniſdem bestias enutriter, quo verbo tacite
innuit sua male illam abundantia vſam, &
quam acceperat fortem ac gratiam non re-
cē impendisse.*

**Inueniua
in Prælatos
bonis Ec-
clesia abu-
tentis.**

Historia hæc terribilis est, sed quæ sicut illustria complectitur mysteria, ita & formidinem non mediocrem inicit, docetque magnates illos, magnos inquam illos Præſules, eruditos Doctores, opulentos Abbates, locupletes Episcopos, qui omnes ingentes Ecclesiæ arbores sunt, atque omnes multiplici fructu, puta tot facultatibus, honoribus, gratiis, diuiriſque tam temporalibus, quam spiritualibus onusti, prospicere & dare operam debere, ne iisdem abutantur, ac ne hoc ipsum, quod arbori huic contigit, sibi enueniat; videre inquam debere, ne Deus succenseat, quod facultatibus ac redditibus suis inopes non alant, doctrina ignaros & incios non erudiant, sed illos in scorta, in canes venaticos ac luxum, hanc vero in ioculares & ridiculas narrationes sermonesque plausibles & comicos impendant; ne inquam exacerbatus Deus, quod, quæ ipsorum est ingratitudo, gratiis acceptis tam acuiter abutantur, Ecclesia eos sua exscindat, beneficiis suis spoliet, à mortis securi eos succidi sinat, quo deinde in tartareas flamas, velut inutiles quidam trunci, abiificantur, iuxta illud Euangelicum epiphonema: *Omnis arbor, qua non fecit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.*

*Matt. 3;
Luc. 3.*

Magnus ille paterfamilias apud Matthæum maiorem in modum obstupuit, au-

dito è seruis semen bonum ac triticum, quod in agro suo seminarat, non vñque adeo excrecere, sed infelicia eius loco zizania ac locum exsurgere, vnde mirantem illi allocuti aiunt, *Nonne bonum sas ensemiasisti in agro tuo?* *Matt. 13.* unde ergo habet zizania: Quanto grauius ac funestius Deo spectaculum est (si modo vñlus in ipsum cadere dolor potest) quanto lugubrior nudius, iam inde è cœlo audire, & in terris etiam intueri, postquam tot in anima tua dona, tot gratias, tot scientias, tot opes, ac diuinitas seminavit, nullum ex iis bonum ex crescere, sola zizania pullulare, omnigena exsurgere vitia? An non hoc reuera Deum est offendere? an non hoc eius est gratiis atque anima tua abuti? Itam ergo Dei & terribilia iudicis illius tremendi iudicia pete horrefice.

Absalon Princeps Israël, & Dauidis filius, *Allegoria.* vt è Regum colligere est historia, crines habebat elegantissimos ac pulcherrimos, eius quidem pretii ac valoris, vt eos mulieres ad 2. Reg. 14: auti pondus appenses magno redimerent, quo suam iis comam adornarent. Ille vero hac se effertens comæ pulchritudine, ac nimium quantum corporis decore gloriatus, aduersus patrem dum bellum rebellis mouerit, is ipse decor mortis illi causa fuit; nam crines laquei supplentes vicem, adhærentes ilici, domino inde pendulo mortem attulerunt. *Andire Principes,* qui in aulis ac regiis agitis *Mors Ab-* *vosque illustres & potentes Præſules,* qui ad Salomi mo- *Ecclesiæ* sedetis gubernacula, honores, taliter expo- *status, dignitates, redditus annui, vestes splen- sita.* didæ, denique opes illæ affluentissimæ, crines sunt fulgidi, quibus condecoramini, sed videte, ne iisdem abutamini, nolite inde insolentiores reddi, Deum iis nolite offendere, ne forte hæc ipsa damnationis vestrae sint laqueus, mortis vestrae occasio, ruinæ denique vestrae seges & materia.

Hebrai abentes diuinitis, quas Deus iis *Exod. 32.* *Ægypto egredientibus liberali contulerat manu, easque in idolorum fabricam impen- dentes, Deum cœli ad iracundiam prouocarunt, qui in eos grauissime in ranti sceleris expiationem animaduerit,*

*Discite iustitiam moniti, & non temnere di-
nos.*

Ac

^Mlegoria. Ac Magistri tam Ecclesiast. i. quam laici libi propiciant, caueant, ac dent operam, ne thesauris & opibus spiritualibus à Deo datis perperam videntes, illaque ad idola confundenda, ad meretrices fouendas, ad aues & canes alendos, ad vestes parandas, conuiua in-
struenda, domos construendas, tripudia in-
struenda, aliaque, quibus idolatria qua-
dam mania adhærent, facienda impenden-
tes, omnipotentis iracundiam provocent, ipsius indignationem incurant, ac maiores etiam ei dent pœnas. Ita namque Dei ma-
gna est, & iudicia eiusdem summopere me-
tuenda.

V. Non hoc vitam ritu (quandoquidem iam secunda orationis est pars inchoanda) insti-
tuebat sanctus Nicolaus, suis in actionibus prudentior erat ac moderatior, suis in negoti-
tionibus sapientior, suis in munib[us] cau-
tor, inque domini atque heri sui rebus ad-
ministrandis fidelior ac sagacior. Numquam feliciter donis est cœlestibus abusus, sed accep-
tis à Christo talentis fideliter ac fedelo ne-
gotiatus. Hanc ob causam & merito quidem
de illo canit Ecclesia: *Euge serue bone & fidelis,*
*quia in pauca fui & fidelis, supra multa te confi-
tuam.* Fuit hic virorum proborum flos, ele-
mosynis deditorum speculum, ieiunantium exemplum, Præfulum moratorum orna-
mentum, ac fortasse Episcopus & perfectissi-
mus & sanctissimus omnium, quos inquam
habuit Ecclesia.

Hunc ergo ut ab vita exordio ad finem usque continua serie deducendo vobis de-
pingam, non eritis oportet, illum iam inde ab incunabulis Deum timere cœpisse, virtu-
tum succum una cum nutriciis lacte imbi-
bendo, quod pium ille iter tota deinde vita
retinuit, nec ab eo vel latum deflexit vnguē. Apostolus vita bene instituendæ rationem,
Christianis omnibus in genere necessariam,
tradens scribit, *Sobrie, & iuste, & pie vivamus in hoc saculo.* perinde ac si diceret: Ad bene in
hoc mundo legitimeque viuendum tria ap-
prime sunt necessaria, sobrietas quoad nos-
plos, iustitia erga proximum, pietas denique
erga Deum. S. Nicolaus triplex hoc virtutis
membrum quam exactissime habuit, & iux-
ta huius præscriptum honestissimam vitam

duxit. In pueritia scilicet sobrietatem coluit, in ætate vitili munificientiam erga inopes simul & iustitiam, in senectute denique eximiam quamdam pietatem ac deuotio-
nem.

Certissimum est autem, illum iam inde ab incunabulis & fascijs puerilibus ieiuniū etiamnum
colere cœpisse, tertio singulis hebdomadis puer ter
nutritia sugere vbera drectando. In quo sa- quotheb-
ne insignis sobrietatis actus eluet, dum hoc domadis ab
Prophetæ consilium securus est, *Bonum est vbera ab-
viro, cum portauerit in igitur Domini ab ad lecen- stinuit.* *Thren. 3.*

S. Nicolaus secunda orationis est pars inchoanda) insti-
tuebat sanctus Nicolaus, suis in actionibus prudentior erat ac moderatior, suis in negoti-
tionibus sapientior, suis in munib[us] cau-
tor, inque domini atque heri sui rebus ad-
ministrandis fidelior ac sagacior. Numquam feliciter donis est cœlestibus abusus, sed accep-
tis à Christo talentis fideliter ac fedelo ne-
gotiatus. Hanc ob causam & merito quidem
de illo canit Ecclesia: *Euge serue bone & fidelis,*
*quia in pauca fui & fidelis, supra multa te confi-
tuam.* Fuit hic virorum proborum flos, ele-
mosynis deditorum speculum, ieiunantium exemplum, Præfulum moratorum orna-
mentum, ac fortasse Episcopus & perfectissi-
mus & sanctissimus omnium, quos inquam
habuit Ecclesia.

Dei sui mirabilia exaltans Psaltes, & in-
comprehensibiles diuinæ eiusdem prouiden-
tiae actus, hæc inter alia habet, *Ex ore infan-
tium & lactentium perfici laudem tuam.* *Isa. 28.*
dicere vult: Quam es in omnibus admirabilis, Domine? omnes omnino creaturæ tuæ
noctes atq; dies laudem tuam depraedant,
potentiamque tuam decant: sed nullati-
bi laus maior aut perfectior defertur, quam
ab infantium ac parvulorum ore exiamum
ab vberibus maternis pendentium. Verba
hæc velut vaticinium quoddam aut præsa-
gium, in sancti Nicolai nostri honorem lau-
demque studio prolatæ à Psalmographo vi-
dentur. Si enim ieiuniū corporis edoma-
tio, voluptatum parentia, aliaque pia sancta-
que opera, actus sunt laudis immediate ad
Deum

Deum direti; & sanctus hic vir tales iam inde ab infancia, & maternis afixus vberibus ediderit, perfectissimas ab illo laudes acceptissime Deum eredendum est.

Tit. 2.

Matth. 6.

Eleemosyna
dicitur
iustitia in
Euangelio.Scytales
serpentis
proprietasEleemosynæ
symbolum.

Exinde iam vir sanctus, è beati Apostoli praescripto vitam instituit iustum, eleemosynas scilicet elargiendo, & eam in proximum charitatem exhibendo, ut etiam hodie illustri hoc, Pater pauperum, nomine dicatur. Nemini potro mitum videatur, si per nō Iustitiam charitatem intelligam. Scimus enim iustitiam nomine charitatem & eleemosynam nominari. Testis erit ille Matthæi locus, At: endite ne iustitiam vestram fa iatis coram hominibus, quo loco per iustitiam eleemosyna intelligentia venit, ut è sequenti sententia manifestum, quæ à priori sensu non declinat: Cum ergo factus eleemosynam, nolit tuba canere, quod se initio orationis iustitiam vocarat, in fine se ipsum explicans eleemosynam se intellexisse significat. Hac virtute erminuit S. Nicolaus, & Christi consilium secutus, semper eam clanculo & in abscondito exercuit; crumenas auro turgidas per fenestram de nocte, ne quis id resciret, iaciendo, ut inops pater filias nuptui traderet, sumptusque præstaret elocandis puellis necessarios.

Scytales serpens, ut quidem naturalium rerum tradunt Scriptores, hoc à natura indutum habet, ut semper cavaera lateat, numquam ut egrediatur, nisi compulsus; hinc aliquam inter ipsum & litteras illas occultas & arcanas, quas Scytales vocant, esse similitudinem ac conuenientiam volunt quod serpens hic secretam quadam & incognitam vivendi rationem haberet. Hæc insuper illi inest proprietas, quod noua quadam & alijs serpentibus insolita ratione exuvias ponat: certenim sub solstitio estiuo, esti per omnia saeiente pelleam veterem deponunt, hic vero solstitio brumali & hyemis medio tantus porro exuvias illius inest calor, ut quotiescumq; agricultæ frigidas habent manus, easdem calcifacturi, has applicent exuvias, quas permagni faciunt. Sed iam proprietatem hanc proposito nostro adaptemus.

Quicunque ergo eleemosynas facere volunt, serpentis huius naturam imitetur oportet: bona namque eleemosyna omnes hasce

habere conditions debet, quo legitima habeatur. Primo namque secreta sit oportet & occulta: suader hoc apud Matthæum Re. demptor dicens, Te autem faciente eleemosynam nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua. Matth. 6. Secundo oportuno fiat tempore, quo scilicet prodesse queat accipienti ac dæti, quid enim tibi profuerit eleemosynas dare iamiam morituro & agonizanti, ut nimis ab aliis videaris, cum inops iam pre fame dudum exspirauit? quid serpenti profuerit exuvias posuisse, cum omnes vestus iam ante torruit & tantum non suffocauit? Sanctus Nicolaus vero suis in eleemosynis elargiendis eo quo debuit modo processit: erat enim primo suis in actionibus secretus, clam pauperibus stitem elargiens; deinde tempore opportuno & conuenienti eamdem erogabat: quo enim die, hora & momento necessitatem & inopiam perspectam indigentium habebat, eo charitatem exercebat, eo eleemosynas effundebat.

Præter sobrietatem infantilem, & iustitiam atque charitatem ætatis virilis, suam etiam in senectute, ex Apostolico præcepto, pietatem exeruit (Pie vinamque in hoc seculo.)

Hac grata, iam ad dignitatem Ecclesiasticæ cœctus, nonoisi deuotionem spirabat, non nisi è sancto quodam affectu loquebatur, semper piam intentionem testabatur, denique nonnisi in humilitate, austertitate, omnique mortificationis Christianæ genere viviebat. Ut Episcopus & Prælatus Ecclesiæ- S. Nicolaus sticus, cum reliquis Patribus Niceno inter- Niceno inuit Concilio, quo fidem & in primis Iesu testuit Con Christi divinitatem, quam Ecclesiæ inimici cilio.

inique negabant & in controversiam voca. Contra A- bant, aduersus hæreticos Arianos tueretur, ianos my- Ve magnus & illustris Doctor, verbo & do- fletum SS. Et ina potens, SS. Trinitatis mysterium con- Trinitatis tra eodem, à quibus vehementer oppugna- defendit, batur, acerrime propugnauit, quos cù ratio- nibus simul & sacræ scripturæ testimoniis abunde confutasset, quo illustrior foret vi- toria, & deuictorum maior confusio, naturalibus eos argumentis & experientiis os i- spis penitus opprimendo conuincebat. At- pro quippe in manus latere iisque exhibito aiebat, Hancine regulam cernitis, tria om- nino

nino diuersa in se complectentem: constat quippe aqua, argilla & igni, non nisi tamen unus est later. Ad cunctem plane modum in arcano ineffabilique sanctissimae Trinitatis mysterio rem se habere vobis persuadeatis velim: nam in illa quidem tres discrepantes personæ sunt, & in relationibus plane oppositæ, at tamen non nisi unum & essentia & natura Deum constituent, substantia hic vnitatem, & relatione causante differentias.

¹Nicolum Episcopum Mycopus My-
talis. Episcopum eum esse dixi, & vere dixi: Myensi enim Ecclesiæ præfuit. Vt autem prodigiosam illius ad Episcopatum electionem, & diuinam plane assumptionem, vtpote, quia à Deo, non vero ab hominibus aut propria prensatione ad dignitatem hanc sacram euerctus fuit, consulto taceamus, hoc vnu dicam, tantam eum hoc in munere sapientem, prudentiam ac virtutem prævaluisse, vt nemo non viderit, sicut vocatio eius plane e ratsancta, ira & eadem vitam sanctitate clausisse.

¹Nicolaus suo in mu-
tare vigiliæ fit. Sexcentæ Episcopum hunc ad dignitatem hanc sacram euerctum dores ac virtutes Episcopales illustrarunt, sed in primis admirabilis ac sedula animarum cura, & indefatigabilis in grege Dominico conseruando tuendoque vigilantia. Jacob Patriarcha suā, vt pastor, sollicitudinem, quam in foci La-bani gregibus pascendis custodiensque aliquando habuerat, exaggerans, simul etiam quos ea in re subierat labores recensens, sic loquebatur, *Diu noctuque astu vrebar & gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis*, perpetuaque in anxietudine ac labore agebam. Non minor Episcopi nostri in Iesu Christi grege tuendo exstitit vigilantia ac sollicitudo. Quo enim ipse noctes duxit insomnes? quot labores perculit? quo sporas persepsus est? quoties sudores, quoties frigis, gelu, astum, aliaque corporis incommoda tolerauit ad peccatores in salutis semitam reuocandos, ad oues errabundas ad caulā Dominicā reducendas, ad lupos à stabulis arcendos, ad hæreticos debellandos, ad fideles adiuandos ac forendos, ad verbum Dei prædicandum, ad diocesin obeundam aliosque labores in munere suo debite administrando perfendendos.

Per difficile, obscurum, & inuolutum hocce apud Salomonem est ænigma, *Tria, ut, qua bene graduntur, leo fortissimus bestiarum, gallus succinctus umbros suos, & aries, nec est Rex, qui resistat ei.* Quid sibi Sapiens hic vult? quid hocce ænigma aut emblema denotat? quid eum ad dissimilia hæc animalia, puta leonem, gallum & arietem, simul combinanda permouit, ac dicendum, hæc tria mire inter se conuenire, ne Regem dari posse, qui illorum resistat potentia? quid? ouem leoni iungi, & viuisque gallum, ac dicere, adeo bene hæc simile gradiri, ac tantam eorum iunctorum esse potentiam, vt eisdem reges cedant: Aliquod hic latitat mysterium, quapropter ipsum enucleandum est, vobisque eiusdem cortex denudandus.

Locum hunc exponens Venerabilis Beda, *Beda in 10. & rem aperiens, per leonem vult Redempto.*

^{Propterea} *Jesus M. intelligi*, qui multorū leonis nomine in sacris voluminibus nominatur (*Vicit leo de tribu Iuda*) per gallum vero lumbos succinctum doctos concionatores: per arietem deinde ordinē sacerdotalem, gregi Christianorum bono exemplo præcurentem: dicutque hæc tria coniuncta, & simul gradientia, Sacerdotes neimpe, Prædicatores, & Jesum Christum adeo quidem esse potentia, nulla vt in mundo sit fortitudo, aut potentia, quam non superent ac pessimunt. In hoc porro Ecclesiæ situm est robur, hoc mundum simul & tartarum frenat omnesque corundem vires, machinamenta, molimina, atque oppugnationes euanidas reddit atq; cunctilat.

Huic expositioni & ipse pondus auctoritatemque addo, aliud tamen iter insistens, alio sensu, tum tria hæc animalia bene gradiri & recte inter se conuenire sentio, cum in Episcopo aut alio quo libet Ecclesiæ Præfecto simile & leonina generositas, & ouina innocentia, & galii vigilantia concurrunt: singula namque hæc in primis necessaria & quodammodo essentialia sunt cuilibet, qui alii in Ecclesia præesse, & dignitate aliqua fungi desiderat. Generosus & inflexus leonis instar sic oportet ad religionem propugnandam, viuisque resistendum; instar ouis item innocens, simplex, omnisque malitia.

Dddd 3 expers.

expers in vita ratione ac moribus; denique ut gallus domesticus vigilans, ac de animarum conseruacione & salute sollicitus. Quætria, vbi in Episcopo maritata videbis, tunc omnia recte procedere censemus, nihilque omnino Ecclesiæ prosperitati tranquillitatique nocere posse.

Vigilantia
Episcopo
necessaria.
Prov. 30.

Leuit. 2.

Zach. II.
Mali Prälati
idolis
comparati.

Malorum
Presulum
abu us.

Leuit. 8.

Dores hæ singulæ ad perfectionem ac munus Episcopi vere necessariae sunt, sed impensis vigilantia. In huius rei figuram esto hoc inter alia veteris legis statuta ac præcepta, Leuitico cõtentia, minime postremum, quo cœcum omnem vertuit ad altare suum Deus accedere, quo sacerdotio fungeretur, *si caecus si cœacus si fracta manu non accedet ad ministerium altaris. Cœacus ignorantis est imago aut dormientis: utique porro summo opere Deo dilpicer, & indignus est, qui inter Ecclesiæ eiusdem ministros eligatur.* Hanc ob causam in Zacharia hec in malos Pastores inaetiuia legitur, *O pastor & idolum derelinquens gregem! Idolum porro, verus nō est homo, eti homo videatur: duos quidem habet oculos, non tamen ut videat, aut vigilias agat. Malus Prälarus, qui gregem suum negligit, qui munera suo debite legitimeque non vtitur, qui de animarum salute nequidquam sollicitus est, nulla parte vigilans est, verū est idolum, Pastoris quidem nomen, titulum, ac characterem habet, sed reuera non est, sed non nisi per speciem. Oculos habent, & non videntur: oculos inquam ingenij, scientiæ, animi, perfectionum, meritorum, non tamen ut super diœceses suas vigilent, ut quæ religioni imminent discrimina detegant, ut inimicorum molimina disiificant, ut mores depravatos emendent, & dissolutioem omnem tollant; sed è contra nonnisi iocularia capant, voluptates ac delitias consecrantur, in aula agere, magnates colere, & rem suam promouere omni mentis vitiumq; contentione allaborant.*

Ut manifestum vero fiat, quantum vigilantia hæc Prälati necessaria sit, quantique ponderis, in Leuitico dicitur sacerdotibus ac Leuitis iniunctum esse, ut, quo die summus Pontifex consecrabatur, nocte & die integræ in tabernaculo commorarentur excubias Domini agentes; *Die, inquit Dominus,*

ac nocte manebitis in tabernaculo, obseruantes custodi zu Domini ne moriamini. Glossa autem interlinearis rō nocte ac die, exponit, proffertate & aduersitate; & rō in tabernaculo, explicat, in seruitio Domini. quo datur intelligi, Episcopum aut Präsulcm sub mortis ac damnationis incurriendæ pœna seruite Domino, eius seruare gregem, & super eodem excubias a gere, tam in aduersis quam prosperis, & omnibus in casibus debere.

An ignoratis vltimam Apostolorum Principi & totius Ecclesiæ Pastori Petri factam reprobationem in eo potissimum sitam fuisse, quod Iuda proditionem iam adorante, bello Redemptori indicto, Ecclesia in angustias redacta dormiret, nec pro munere lui partibus vigilaret? *Hinc illi accedens Saluator ait: Simon, non potuisti vna hora vigiliare mecum? perinde ac si diceret: Dormirene S. Petrus securus utramque in aurem potes & audes somnolere. Simon, vbi caput atque antehuanum tuum tibi coapericlitari cernis; oculosne claudere graue gñiur non ducis, videns inter præsentissima me agere discrimina? securéne dormitas, somno granatus, tu, quem meum vicarium, Apostolorum principem, primarium Ecclesiæ pastorem, fidelium protectorem, ac tot animalium millionum fideiussorem cõstitui: Notandum hic autem, illum, dum sompliciter insimulatur, non iam Petrum, sed Simonem duntaxat dici; quo ipse nomine ante vocationem, dum adhuc pescatoriam exerceret, vulgo dicebar: ut hinc discamus, eum, qui Ecclesia laborante & afflictionibus exigitata dormit sopore victus, Prälati nomine indignum esse, nec legitimum Petri successorum.*

Præclarum est, quod in Esaia in honorum Prätorum commendationem, & mercenario minimeq; vigilantium probrum ac vituperium legitur: *Super muros tuos, Ierusalem, Esa. 61.* inquit Dominus, *constitui custodes, rotæ die Prälati cu- ac nocte in perpetuum non tacebunt, facultates stodes sunt tuas & opes defendentes. Quinam vobis hic est? & excubientes Jerosolymæ custodes & excubitores videt. Ecclesia, Auditores, clamantes ac vigilantes? non alij sane quam Antistites & Pastores Ecclesiæ, quos ut noctu & interdiu prædicatio- nibus,*

nibus, orationibus, ac precibus clamarent, & assidue eius in muri vigilias agerent, religionem nempe propugnando, heres euel-
lendo & pro animarum salute excubando; Deus in eadem constituit.

Cherubinus ille Exechielis prodigiosis quatuor simul habuisse facies scribitur, ho-
minis, bonis, leonis & aquilæ: quem proinde & octo habuisse oculos sit verisimile. Propius spiritum hunc cœlestem inspicite, ac veram boni Episcopi eum esse imaginem comperietis; quem, Cherubini in modum, quatuor holce diversos vultus præferte ne-
cessum est; leoninum quidem in generositate, aquilinum in perspicacitate, bouinum in labore indefatigabili, humanum deniq; in clementia; & octo consequenter habeat oculos oportet, ut tantum videat, quan-
tum octo alij, ut minus nempe & minus videat, quæ Ecclesiæ imminentia discrimina, videndoque auxilium afferat. Singulæ hæ-
dotes singulæ Nicolao nostro, vero in terris Cherubino, minime defuerunt. Leonis eten-
nem vultum prælulit, utpote quo nihil gene-
rosius vidiit Ecclesia. Bouis quoque: quid enim eo laboriosius atque indefatigabilius? Hominis item: nihil namque beni-
gnus aut liberalius. Aquilæ denique: nul-
lus quippe ipso exstitit vigilantior, nullus in rebus ad munieris sui functionem spectanti-
bus perspiciens cernens acutius.

Nicolaus. Præter infraactam illam vigilantiam, quæ pauperes in gloriose hoc Nicolao perpetuam sedem fixerat, elucebat in illo indicibilis quædam charitas & misericordia proflua admirabilis. Quidquid enim ultra virtutis ac vestitui nec-
essaria sibi supererat, in egenos erogabat: ut de illo dici haud immērito queat. *Difflorat, dedit pauperibus, infirmis eius & charitas manet in seculum seculi.* Hæc porro virtus Epis-
copo bono cum prime necessaria est. Si-
gni & figuræ loco esto, quod Salomon duos ingentes in templo suo Cherubinos collo-
casse scribatur, & eos non auricos, sed olea-
ginos. Olea namque misericordia symbo-
lum est, ut Episcoporum imago Cheru-
bini. Denotat autem mysterium, Præla-
tos atque Episcopos, qui Cherubini quidam terrestres sunt, aut esse saltem debent, olea-

ginos etiam toros, id est, charitate & mis-
ericordia plenos in Ecclesia esse oportere, pu-
ellas inopes in matrimonium elocando,
orphanis auxiliando, viduis suppetias fe-
rendo, egenis stipem conferendo, a clero
rum illorum præceptuum ultra virtutem ne-
cessarias reliquias in indigos distribuens
do.

Cherubini Salomonici duorum aliorum, *Exod. 25.*
quos Moyses in Tabernaculo constituit, mi-
hi reflicant memoriam, alis suis propitiato-
rium obumbrantibus: Salomonis autem ia-
nuam respiciebant. Primi haud dubie sedu-
los repræsentant Prælatos, propitiatorio in-
cubantes, qui eleemosynis clargiendis sunt
inlyti, & paupertati alienæ succurrunt;
qualis haud dubie Nicolaus noster erat:
postremi deteriorum imago sunt, qui de
honore Dei, & proximi amore ne hilum la-
borant, ac ianuam respiciunt, de solis facul-
tibus terrenis solliciti, priuata spectantes
commoda ac fortuna semper lauti. *ori inhi-*
antes.

Accedit & hoc ad Nicolai nostri laudes
corollarium ac velut summæ, quod, præter-
quam quod sedulo super gregem excubarit,
& facultates in egenos effuderit, terrena o-
mnia insigni quadam generositate contem-
pserit. Mundum squidem ridebat, vanita-
tes omnes pedibus proterebat, & unicam
humilitatem respiciebat, quin & ad per-
ficiam suipius abnegationem pertigerat.
Et si enim corpore in terris ageret, in cœ-
lestibus ramen animo menteque commo-
rabatur, utpote illorum de numero, qui a-
pud Apostolum dicunt, nostra autem conuer-
satio in cœlis est. Inter diuitias enim & ho-
nores paupertatem complectebatur, inter
coniuicia & epulas sobrietatem souebat, in
luxu ac splendore mediocritatis erat ama-
tor, in voluptatibus ac commodis hone-
statis studiosus, & in media reum copiæ re-
rum omnium spicabat neglectum & abne-
gationem.

Tertio Regum libro, & in Exodo, colum
næ tum templi Salomonici, tum taberna-
culi Mosaici, cedrinæ, & æneæ fuisse scri-
buntur, non aureæ. Mirum profecto & in-
auditum, cum omnia in templo essent ex au-
ro cor-

S. Nicolaus:
omnia con-
tempserit.

ro confusa & compacta, solas columnas lignas fuisse. Denorabat hoc & mystice inueniebar, Prælatos & Episcopos, qui Ecclesiæ co.umæ ac basæ sunt, non esse debere aureos vel argenteos, non pecuniosos, sed cedarinos, id est, incorruptibiles & virtio omnincarentes; & æreos, id est, bonis moribus, & exemplis imitabilibus sonoros, & bonam vulgo famam habentes, beneque passim audiens.

Sap. 8.

Sacerdotem summum in libro Sapientie sua in ueste talari mundum vniuersum depictum gestasse tradit Salomon; erat autem, dum facio ministerio fungebatur, nudipes. Mirum sane, inclitum illum Pontificem vniuersam mundi machinam humoris gestasse, pedes autem habuisse denudatos. Mysterium includit ac docet, Antistites & Episcopos, quamquam diuitiis omnibus & honoribus, quos offerte mundus potest, onustos

Prælati ac donatos, affectus n. hilominus, qui affectu rebus n. sunt pedes, nudos ac penitus exuts ha- terrenis ad- bere debere. In huius rei confirmationem hærente non Apostolos suos Redemptor docebat, ut quo- debent.

Luc. 12.

2. Cor. 6.

Psal. 61.

Quod deinde Apostolus exponens cōsilium ac documentum, *Tanquam nihil habentes, inquit, & omnia possidentes.* Perinde ac si dicere- ret, Veri Prælati ac discipuli Jesu Christi est ita vivere, quasi nihil penitus posside- ret, et si habeat omnia; plenum esse & af- fluere diuitiis, affectu tamen iis non adha- rescere, quasi in summa rerum ageret ino- pia; pius hoc p̄ij Regis consilium quam ex- actissime sequendo dicentis, *Diuitiae si afflu- ant, nolite cor apponere.* Sensus est: Quam- quam opibus abundetis animum tamen vel cor iis non applicare, affectum non affigite, voluntas semper ab iis sit alienissima, atque ita vivite, quasi nihil penitus in mundo pos- sideretis.

Hæ sunt, auditores, virtutes, merita ac perfectiones glorioi Confessoris Nico'ai, quæ v̄t̄ esse m̄ quo prolixior, in causa fuerunt: quapropter hic canam receptui, vos solummodo exhortans, ut vestigia sancti huius virti quam proxime sequamini, illius vita integratatem & innocentiam amule-

mini. Exemplo enim vobis ipse præiuit, vt à prima vos ætate diuino cultui consecraretis, & annorum primitias omnipotentis Dei hono- rori, & belo aduersus mundi illecebras su- scipiendo.

Vos vero, studiosi adolescentes, collegio- rum ornamenta, regnorum seminaria, pro- vinciarum spes, veterum truncorum pro- pagines, egregiæ Ecclesiæ arbustulæ, bona- rum literarum cultores, Musarum deliciæ, Parnassi mystæ, scientiarum candidati, ho- die alloquor; vos hæ litteræ compellant: vt virtæ scilicet vestra exemplar ad S. Nicolai virtæ normam componatis. Illum vt patro- num cooptatis, moderate ergo vivite, & ad cius imitationem Deo famulamini, illas an- norum primitias virtutii impendite, probi- tatem iam inde ab incunabulis sectemini, & inanocuam illam pueritiam diuino offerte obsequio. Hunc, o Academiarum & Vniuer- sitatum flos, virium & oppidorum surculi, status tum sacri, tum laici seminaria, virtum vobis proponite, ac pios eius mores atque egregiam viuendi rationem summa animi contentione sequi stude: eius ad exem- plum iam inde a primo ætatis vere delicias sæculi reiicie, & a colluuiis, exemplo & co- silio iniquorum declinare, omniae immunitiam & dissolutionem quam maxime fu- gite, tempus sedulo impendite, studia vestra prosequamini, in virtutis nolite via defatigare, sed ipsam cum scientia coniungite; Deiq; vos obsequio eiusq; Ecclesiæ promotionia- pros indies reddite.

Vos autem Prælati illustres, honorabiles Episcopi, status ac regnorum lumina, reli- gionis bases, pietatis prototypa, Ecclesiæ lo- gium, lumen, cōlorum legati, Apostolorum suc- cessores, Jesu Christi commissarij, fidei tu- tores, fidelium Doctores, Scripturarum in- terpretes, mysteriorum cōcosomi, errorum reprehensores, veritatis consignatores, hæ- secon iudices, & animarum ductores; sancti & prudenti huius Episcopi vitam morumque honestatem proponite illius austera- tem, in pauperes benignitatem & eleemosy- narum profusionem perpendite. Respicie, obsecro, bonum quod omnibus dabit ex- cipium, sanctitatem vitæ quam ducet, zelum

zolum quem omnibus in actionibus respirebat, & quam in munere magno debite peragendo pœnam ac molestiam subibat. In primis velim, notate, quo facultates Ecclesie administrari modo, qua redditus dotales, census annuos, iura patrimonialia, aliasque divitias ratione dispensarit. Non quidem in thedas aut equos, non in famulorum aut pedissequorum cateruas, non in canum venaticorum & vertagorum alimentum, non in opiparas regificasque mensas, non in rem culinariam aut popinam, non in parentum, aut consanguineorum ad altiora promotio-
nem, non denique in regum, aut magnatum sequelam adulacionemq; eadem impendit, sed ut prudentes a clade digni Antistites, in egenos largiter sua effundebat, orphanorum curam gerebat, re & opera pauperes iuuabat, puellas ab opibus destitutas nuptrui dabant, afflictis qua poterat ope succurebat, moriborum domus & nolocomia obibat, & omni qua potis erat ratione proximo se to-
tum impendebat.

Tu autem, Nicolae, studiosis quidem ob studia ac virtutem, Episcopis vero ob perfe-
ctionem, exemplum ac meritum summope-
re imitande, fuisti es, arque in perpetuas re-
tro generationes futurus es iuuentutis spe-
culum, iam inde a puerilibus & impuberi-
bus annis virtutum te consecrans exercitio,
& vna cum lacte nutritis probitatis ac timo-
ris diuini succum hauriens. Qui te vide-
bant tam bene exorditi, teque sponte ab ex-
guis illis deliciis ac commodis infantili a-
tati debitibus ablactantem quodammodo ac
sequestrantem, iam tum, ecquis futurus eras
grandior, quis meritoru tuorum futurus ful-
gor, quo ieiunium ardore es complexu-
rus, iudicabant: prima haec prima etatis
tuæ exordia sufficientia erant haud dubie
præfigia, è quibus de sanctitate, mirabili-
bus, ac reliquo vita tuæ stari certissima ca-
pi poterant conjecturæ. Fuisti scilicet, glo-
riose Nicolae, diœcesis Myriensis gloria, Ec-
clesie honor, atque totius vniuersi miracu-
lum, fuisti inquam tuo tempore, & poste-
ris, etiam nascituris, futurus es bonorum E-
piscoporum exemplum. Docuisti enim il-
los, ad hoc munus à Spiritu sancto assum-
Bessai tom. 3. De Sanctis.

prus, dignitates non ambire, honoribus non
inhiare, ac vanitates non consecrari. Re ipsa
ostendisti etiam, quam Prælatus animarum
habere debeat curam, quo Dei cultum & ho-
norē promouere zelo, quam in Ecclesia pro-
pugnanda præferre generositatem, quæ illi
ad populum & commissum sibi gregem e-
docendum doctrina sit necessaria, qua iso-
pes charitate complecti, quo lupos à cœla
& diœcesi arcere labore, qua impios coar-
guere, virtus reprimere, & hæreses iugulare
impunitam debeat.

Omnis Beatissime Nicolae, te in Eccle-
sia Christiani venerantur, in scholis suspice-
ris, à naufragijs in periculo versantibus in ma-
ri iuocatis; ius quippe habes in Episcopatu-
s, priuilegium in scientias, potestatem de-
nique in naufragia. Hanc ob causam & nos,
vltimis hisce verbis invitati, in procelloso
mundi huius mai modo nauigantes, tem-
pestatibus ac ventis agitati, naufragij ac
mersiois in discrimine agentes, magna ani-
mi te contentione iuocamus, auxilium
tuum deposcimus, summaq; animi demissio-
ne obtestamur, ut tuo sub fauore velut be-
nigno quadam ac propitio sidere affulgen-
te, & influxu, alterius vita portum felicitet
inueni mereamur; in illo namque omnis
nostra sita est beatitudo, ad quam nos Pater
& Filius ac Paracletus Spiritus deducere di-
gnatur, Amen.

IN FESTO CONCEPTIO- NIS B. MARIAE VIRGI- NIS.

Partitio.

1. *De absolute Deipotentia.*
2. *De conceptione originali pure ipsius Dei-
pare.*
3. *Varia figuris illustrata.*
4. *Rationibus à sacra Theologia penitus.*

De qua natus est Iesu, qui dicitur Christus,
Matth. i.

Ecccc

FIGV-